

TERSANELERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Derleyen: Mustafa YAZICI
İş Güvenliği Mühendisi, MMO Yönetim Kurulu Üyesi

Bu ayki yazımın konusu; sık sık yaşanan ölümlerle gündeme gelen tersanelerdeki iş sağlığı ve güvenliği ile 15 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe giren 5763 sayılı Yasa. Bu konuyu ele alırken, Yasa kapsamında çıkarılması beklenen yönetmeliklerin de yürürlüğe girmeye başladığını söylememiz gerekiyor. Yazıda çıkan yönetmeliklere de değinilecektir. (10 Ağustos 2008 tarih ve 26963 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tersane, Tekne İmal ve Çekek Yerlerine İşletme İzni Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik)

Bu konu hakkında o kadar çok şey yazıldı ve söylendi ki... Bazen bu kadar yoğunluk, hedeflerden sapmaya veya saptırmaya da neden oluyor. Tespitlerin doğru yapılması, kök nedenlerin bulunması, çözümlerin bunlara göre belirlenmesi, yapılacakların planlanması, kısa-orta ve uzun vadede yapılacakların tespiti ve aynı anda bu uygulamalara başlanması, uygulamaların denetlenmesi konuyu ele alırken gözetilmesi gereken öncelikler.

Bugün Tuzla tersaneleri üzerindeki yoğunlaşma, ülkemizde inşaat, maden, makina sektörü gibi diğer sektörlerde her şeyin yolunda gittiği yanılsamalarına yol açmaktadır. Oysa durumun hiç de böyle olmadığını görmek için bu konudaki istatistiklere bir göz atmak yeterli olacaktır.

Gemi inşa ve yapım sektörünün, dünyadaki gelişmelere de paralel olarak sadece **kâr hırsı** ile hesapsızca-kitapsızca, hızlı ve plansız bir şekilde, diğer yapılması gerekenleri bir kenara atarak, kanunları hiçe sayarak, denetlemeden ya da denetlemelerde, eksiklere ve yanlışlara bir şekilde göz yumularak, gemi inşa ve tamiri yapılması sırasında oluşan iş kazalarının “eğitimsiz/köyden gelen” işçilere bağlanması gibi gelişigüzel demeçler, iş kazalarının doğal bir şey olduğunu ispatlamaya çalışmalar, verilen örnekler, sorumluların hedef saptırması, asıl sorumluların ortaya çıkarılmaması ve bu kargaşa içerisinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın (ÇSGB) İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı gündemdeyken “İstihdam Paketi” adı verilen

5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'u yangından mal kaçırıcısına devreye sokması, istihdam ile yakından-uzaktan ilgisi olmayan konuları bu paket içerisine dahil etmesi, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bazı maddeleri de bu arada geçirmesi, konuya ne kadar ciddiyetle eğildiğini göstermesi bakımından çarpıcıdır. ÇSGB yetkilileri, Tuzla tersanelerinde üzücü olayların yaşandığı bu dönemde, işverenlerle “denetimler” sayesinde yoğun mesai harcadılar ve sonuçta “İstihdam Paketi” tam da istedikleri gibi çıktı. Ne Tuzla'daki tersanelerde ne de bir başka yerde ve iş kolunda bir şeyler çözümlenmedi. Bu anlayış devam ettiği sürece de sorunlar hiçbir zaman çözülmeyecek. Makina Mühendisleri Odası olarak bizlerin bu konuda söyledikleri bile çarpıtıldı; “Birtakım güçler, bu sanayinin gelişmesini istemiyorlar” denildi. Aşağıda alıntılıdığımız paragraftaki cümlelerin yarısına katılan işverenler, paragrafı içselleştirip uygulamaya başladıklarında sorunlar çözülmeye başlayacaktır.

“Bu kazalar sadece Tuzla'da ve bu iş kolunda değil; diğer yerlerde ve iş kollarında da oluyor. Bu sektör, büyüyen bir sektör ve istihdam yaratıyor. Yapılan işlerle ülkemiz kazanıyor. Sanayileşen ve üreten bir Türkiye istiyoruz. İşsizliğin üretimle ve yatırımla çözüleceğini biliyoruz. Kendi teknolojimizi kendimiz üretebilmeliyiz ve istihdama yönelik yatırımlara ihtiyaç var diyoruz... Bunlar yapılırken, iş sağlığı ve güvenliği ile çevre konularının bunlara kurban edilmemesini istiyoruz. Çalışanların iş güvencelerinin sağlanmasını ve örgütlenebilmelerini söylüyoruz. İstihdamı arttırınca iş kazaları da artar anlayışından uzaklaşmalıyız diyoruz. Eğer bu anlayış doğru olsaydı sanayileşmeyelim, üretmeyelim; çünkü

İş güvenliği

“insanımız ölüyor” demek gerekirdi diyoruz. Denetimlerin doğru yapılmasını istiyoruz. Kamu kurum ve kuruluşlarının görevlerini tam yapmalarını istiyoruz.”

Bugünlerde yine birçok model önerisinin gündeme geldiğini görüyoruz. Ama tespitler doğru yapılmadığı, insanı eksenine koyan bir düşünce tarzı geliştirilmediği sürece sağlıklı bir çözümden de bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Süreci incelediğimizde, devletin kurumlarının asli görevlerini **yapmadığını** açıkça görmekteyiz. Açıkça görülen ikinci husus da devletin kurumları arasında **hiçbir** iş birliği olmamasıdır. Veriler, istatistikler, uygulamalar, söylenenler bunu açıkça göstermektedir.

Bazı örneklerle bunu biraz açacak olursak; bu sektörde yaşananlar konusunda kamuoyu önünde ağırlıklı olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerini gördük. Belediye, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı gibi kamu kurum ve kuruluşlarının bu konuda neler yaptığı ya da yapmadığı hiç gündeme gelmedi.

19 Mayıs 2008 tarihinde Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı web sayfasından alınan bilgilere göz attığımızda, Gemi İnşa ve Tersaneler Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

GEMİ İNŞA VE TERSANELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN GÖREVLERİ

- Gemi, inşa, onarım, söküm ve yan sanayii teşvik edici tedbirleri almak,
- Ülke kıyıları ölçeğinde tersane ve gemi söküm yerlerini belirlemek, planlamak, tahsis etmek ve izin vermek, gerektiğinde iptal etmek, denetlemek,
- Kamu ve özel sektör tersanelerinin ve gemi söküm tesislerinin kapasitesini ve verimini artırmak için tevsi ve modernizasyonuna izin vermek, modern üretim, yönetim ve pazarlama metotlarının hakim kılınmasını sağlayacak tedbirleri almak, uygulamasını takip etmek ve ilgili kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak,
- Ticaret gemilerinin ve yatların yapılışını nitelik ve güvenlik bakımından denetlemek,
- Gemi inşa ve yan sanayiinin ihracata yönelmesi için yurtdışı gelişmeleri izlemek ve gerekli tedbirleri almak, ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- Ulusal ve yabancı klas kuruluşlarıyla ilgili işleri yapmak,
- Müsteşarlıkça verilen benzeri görevleri yapmak

Görevleri bu şekilde sıralanan bu Müdürlük, görevlerini yapmış mıdır? Yine web sayfasına bakacak olursak; “**Tersane Bilgileri**” kısmında **faaliyette bulunan 84 adet** tersane konusunda bazı verileri bulmak mümkündür. 19 Mayıs 2008 verilerine göre; çalışan 34 bin kişinin 24 bini taşeron olarak görülmektedir. Toplama hatası olduğundan burada görülen veriler yuvarlatılmakla birlikte, daimi sayı 10 bin 535 görülmektedir (**Tablo 1**). Yaklaşık bir ay sonraki (11 Haziran 2008) verilere baktığımızda ise (ki yine toplama hatası var!) istihdam; daimi 9 bin 963, taşeron 25 bin 58, toplam 34 bin 967 (doğru toplam 35 bin 21) olduğu görülüyor. **29 Ağustos 2008 tarihi itibarıyla ise** daimi 10.013, taşeron 25.108, toplam 35.042 görünüyor (**Tablo 2**). Toplamlardaki ciddiyetsizlik bir yana, burada amaç sayıların tutmadığını söylemek değildir. Şüphesiz istihdam sayıları değişecektir; ama asıl vurgulanması gereken şey excel şeklinde hazırlanan bu iki tablo arasında bir ay içerisinde bir bilginin her nasılsa **yok olmasıdır!..** Son verilerde tablonun “N” hanesi yok olmuştur. Bir ay önceki tabloda “N” hanesinde “**Faaliyete Geçiş Yılı**” yazıyordu ve listede yer alan 84 tersaneden 43'ünün ne zaman faaliyete geçtiği bile belli değildi! Acaba bu **43** tersane denetlenmediği için mi bu bilgiler eksikti; yoksa faaliyete geçmesi için gereken şartları mı taşıyorlardı ya da bu tersaneler kaçak mıydı? En iyimser haliyle bu, birimin ciddiyetsizliği miydi? (Faal olarak ele alınan bu tersanelerin faaliyete geçiş yılları belli olanların yıllara göre sayıları ise; 2003-1, 2004-10, 2005-3, 2006-3, 2007-17, 2008-1 olmak üzere toplam 6 yılda 41 tersane. Daha önceden bahsedildiği gibi faal olup da **faal olmayan** tersane 43. (Büyük bir olasılıkla bu tarihten sonra bu tersanelere izin belgeleri verilmiştir. Yetkililerin bunları tarihleri ile birlikte kamuoyuna açıklamaları gerekir!)

Tablo 1. 19 Mayıs 2008 Tarihli Faaliyete Geçiş Yılıının Belirtildiği "N" Haneli Tablo

FAAL OLAN TERSANELER													
Tersane Kodu	İli	TERSANE ADI	TERSANE BÖLGESİ	PROJE ALANI			GEMİ İNŞA KAPASİTESİ (DWT/YIL)	CELİK İŞLEME KAPASİTESİ (TON)	BAKIM ONARIM KAPASİTESİ (DWT/YIL)	İSTİHTAM			FAALİYETE GEÇİŞ YILI
				TOPLAM (m ²)	DOLGU (m ²)	KARA (m ²)				TOPL.	DAİMİ	TAŞR.	
	TOPLAM	84 ADET		4.176.114	1.836.665	2.569.196	1.737.080	620.920	6.148.559	34.395	10.355	24.124	
	TRABZON			50.420	51.420	0	24.000	17.585	12.500	480	173	307	
610001	1	Bahattin AKSOY		13.000	13.000	0	2.000	2.000	1.500	30	14	16	2007
610002	2	Cemal ŞENGÜN		2.500	2.500	0	1.000	185	1.000	60	20	40	2007
610003	3	Çamburnu Gemi İnşa San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.		3.500	3.500	0	3.000	400	3.000	40	28	12	2007
610004	4	Haşim KOCABAL		3.500	3.500	0	1.000	1.000	1.000	70	10	60	2007
	İSTANBUL			1.276.108	15.850	1.257.506	779.090	283.030	5.821.059	20.421	5.994	14.427	
340001	1	Ada Denizcilik ve Tersane İşlet. A.Ş. (Tersan kiraladı)		29.000	5.245	24.755	40.000	9.000	20.000	600	120	480	
340002	2	Ali Aykın Tersanesi		4.561	4.561	0	5.400	1.700	1.000	100	15	85	2004
340003	3	Ali Kocatepe-Yaşar Kale Tersanesi		4.044	4.044	0	5.400	1.600	20.000	150	54	96	2004
340004	4	Anadolu Deniz İnşaat Kızakları Sanayi ve Tic. A.Ş.		39.500	0	39.500	0	15.000	0	220	85	135	
340005	5	Argem		7.200	2.000	2.700	7.000	5.000	1.000	500	70	430	
340006	6	Çeksan Gemi İnşa Çelik Kons. San. ve Tic. A.Ş.		15.444	0	15.444	13.500	5.200	1.250	500	210	290	
340007	7	Çelik Tekne Sanayi ve Ticaret A.Ş.		80.000	0	80.000	23.600	6.600	0	365	100	265	
340008	8	Çeliktrans Deniz İnşaat Ltd.Şti.		5.965	0	5.965	7.000	2.200	17.000	270	110	160	

Kaynak: Denizcilik Müsteşarlığı

Tablo 2. Faaliyete Geçiş Yılıının Kaldırıldığı "N" Hanesi Olmayan Tablo

FAAL OLAN TERSANELER (Haziran 2008)													
Tersane Kodu	İli	TERSANE ADI	TERSANE BÖLGESİ	PROJE ALANI			GEMİ İNŞA KAPASİTESİ (DWT/YIL)	CELİK İŞLEME KAPASİTESİ (TON)	BAKIM ONARIM KAPASİTESİ (DWT/YIL)	İSTİHTAM			
				TOPLAM (m ²)	DOLGU (m ²)	KARA (m ²)				TOPL.	DAİMİ	TAŞR.	
	TOPLAM	84 ADET		4.003.922	1.876.265	2.357.904	1.807.080	634.920	6.178.559	35.042	10.013	25.108	
	TRABZON			50.420	51.420	0	24.000	17.585	12.500	480	173	307	
610001	1	Bahattin AKSOY	Trabzon Çamburnu Tersaneleri	13.000	13.000	0	2.000	2.000	1.500	30	14	16	
610002	2	Cemal ŞENGÜN		2.500	2.500	0	1.000	185	1.000	60	20	40	
610003	3	Çamburnu Gemi İnşa San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.		3.500	3.500	0	3.000	400	3.000	40	28	12	
610004	4	Haşim KOCABAL		3.500	3.500	0	1.000	1.000	1.000	70	10	60	
610005	5	Kenan ERHAN		4.500	4.500	0	5.000	500	500	15	3	12	
610006	6	Rıfkı BAŞARAN		12.500	12.500	0	5.000	5.000	1.500	120	48	72	
610007	7	Rüstem ERGÜN		5.720	5.720	0	3.500	3.500	2.000	80	35	45	
610008	8	Temel ŞENGÜN		5.200	6.200	0	3.500	5.000	2.000	65	15	50	
	İSTANBUL			1.064.316	15.850	1.046.214	779.090	283.030	5.821.059	19.672	5.385	14.287	
340001	1	Ada Denizcilik ve Tersane İşlet. A.Ş. (Tersan kiraladı)		29.000	5.245	24.755	40.000	9.000	20.000	600	120	480	
340002	2	Ali Aykın Tersanesi		4.561	4.561	0	5.400	1.700	1.000	100	15	85	
340003	3	Ali Kocatepe-Yaşar Kale Tersanesi		4.044	4.044	0	5.400	1.600	20.000	116	21	95	
340004	4	Anadolu Deniz İnşaat Kızakları Sanayi ve Tic. A.Ş.		39.500	0	39.500	0	15.000	0	948	198	750	
340005	5	Argem		7.200	2.000	2.700	7.000	5.000	1.000	500	70	430	
340006	6	Çeksan Gemi İnşa Çelik Kons. San. ve Tic. A.Ş.		15.444	0	15.444	13.500	5.200	1.250	409	88	321	
340007	7	Çelik Tekne Sanayi ve Ticaret A.Ş.		80.000	0	80.000	23.600	6.600	0	1.100	341	759	
340008	8	Çeliktrans Deniz İnşaat Ltd.Şti.		5.965	0	5.965	7.000	2.200	17.000	270	110	160	
340009	9	Çin demir Makina Gemi Onarım ve Tersanecilik A.Ş.		6.379	0	6.379	0	8.410	350.000	140	80	60	
340010	10	Dearsan Gemi İnşaat Sanayi A.Ş.		19.403	0	19.403	30.000	7.100	200.000	750	165	585	

Kaynak: Denizcilik Müsteşarlığı

Güncelleme Tarihi: 29 Ağustos 2008

İş güvenliği

Peki, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın verileri ile bu veriler hiç karşılaştırılmış mıydı, eğer bu veriler tutmuyorsa nedeni neydi, son denetimlerde ne yapıldı, ayrıca buraların iş yeri kurma izinleri, işletme izinleri var mıydı, bunları kim, nasıl verdi?.. Şeklindeki soruları çoğaltmak mümkündür ve yetkililer de bu soruların cevaplarının bulunması için üzerlerine düşen görevi yerine getirmelidirler. Sonuçları da kamuoyu ile paylaşmalıdırlar.

Bu sayfadaki önemli verilerden iki veri gerçekten üzerinde durulması gereken verilerdir. Bunlar; **Gemi İnşa Kapasitesi DWT/Yıl** ile **Bakım Onarım Kapasitesi DWT/Yıl**'dir. Acaba bir yılda inşa edilen/bakımı yapılan gemilerin bu kapasiteleri aşıp aşmadığına bakılmış mıdır? Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile belediyeler bu verilere göre ne yapmışlardır? Fakat öncelikle Denizcilik Müsteşarlığı bu konuda ne yapmıştır, bunu öğrenmek gerekir.

Müsteşarlığın web sayfasına baktığımızda **Gemi İnşa Sanayi Denetim Kontrol Listesinden bir bölüm** görülmektedir (**Tablo 3**). Toplam sekiz sayfadan oluşan bu liste incelendiğinde çok kapsamlı olarak hazırlandığı görülmektedir. Ancak, görülen şudur ki; bu denetimler ya yapılmamıştır ya da usulüne uygun yapılmamıştır. "Makam oluru" ile yapılan bu denetimlerin tüm evraklarını incelemek gerekir. Aynı şekilde Belediyenin (Tuzla'daki olayların ayyuka çıkması sonucunda İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden 15 tersaneye uyarı cezası geldiğini yine basından öğreniyoruz. 5 Haziran 2008, Birgün, Sayfa 4) ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın denetleme raporlarına da bakılmalıdır.

Haziran ayı içinde yine medyadan Müsteşarlığın **Denetleme(me)Yönetmeliği** hazırladığı bilgisini edindik (10 Ağustos 2008 tarihinde 26963 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tersane, Tekne İmal ve Çekek Yerlerine İşletme İzin Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği bizleri hiç yanıltmadı ve tam aksine endişelerimizde ne kadar da haklı olduğumuzu ortaya koydu). Acaba bugüne kadar yapmadığı görevleri, bu yeni

Yönetmelik'ten **çıkarmak mı** diye merak ediyoruz. Çünkü biliyoruz ki kamu denetimleri her gün bir şekilde yok ediliyor. Bunun en somut örneğini "**İstihdam Paketi**"nde gördük. İstihdam ile uzaktan yakından hiç de ilgisi olmayan konular, **5763 sayılı "İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"** ile "**İş Yeri Kurma İzni**" alma yükümlülüğü ortadan kaldırılmıştır. Böylece "**İş Sağlığı ve Güvenliği; iş yerlerinin projelendirilmesi safhasından başlayarak, iş yerinin kurulması, işletmeye açılması ve üretimin her aşamasında...**" Temel ilkesi de böylece ortadan kaldırılmıştır. **İşyeri Kurma İzni ve İşletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelik** de 17 Aralık 2004 tarih ve 25673 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştı ve;

Tablo 3.

Adı Soyadı		Unvan		İmza	
Komisyon Başkanı					
Üye					
Üye					
Üye					
Üye					
Üye					
Üye					

Adı Soyadı		Unvan		İmza		Tersane Mührü	
Firma Yetkilisi							

Kaynak: Denizcilik Müsteşarlığı

TESİS DENETLEME RAPORU

TESİSİN ADI :
YETKİLİ KİŞİ :
ORTAKLIKLAR :
VE HİSSE ORANLARI :
ADRES :

TELEFON : FAKS : E-MAİL:

FAALİYET ALANI:

Gemi İnşa Gemi İnşa, Bakım, Onarım Tekne İnşa, Bakım, Onarım Çekek

A- GENEL DEĞERLENDİRME

- 1- İMAR VE RUHSAT İŞLEMLERİ
- 2- ÇALIŞAN ELEMAN DURUMU
- 3- SİGORTA VE KALİTE YÖNETİM BELGE DURUMU
- 4- TESİS ALANININ ORGANİZASYON PLANINA GÖRE ALT VE ÜST YAPILARIN UYGUNLUK DURUMU

B- SAĞLIK, GÜVENLİK VE ÇEVRESEL ACIDAN DEĞERLENDİRME

- 1- İŞ YERİ VE SOSYAL TESİS ALANLARININ HİJYEN ŞARTLARI
- 2- ÇALIŞMA ORTAMI ŞARTLARI
- 3- İŞYERİ SAĞLIK ORGANİZASYONLARI VE RAPORLARI
- 4- İŞ GÜVENLİĞİ ORGANİZASYONU
- 5- İŞ YERİ YANGIN ORGANİZASYONU
- 6- KALDIRMA ARAÇLARI, MAKİNE VE TEZGAHLARIN DURUMU
- 7- PATLAYICI VE PARLAYICI ORTAMLAR İÇİN AKREDİTE KURULUŞLAR TARAFINDAN YAPILACAK KONTROLLER
- 8- ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME
- 9- DEĞERLENDİRME

İş bu tutanak Müsteşarlığımızın tarih ve sayılı Makam Oluru doğrultusunda yapılan Tesis Denetimi Sonucu tarafımızca nüsha olarak imza altına alınmıştır.

İş Yeri Kurma İzni: “İş yerlerinin kurulmadan önce sağlık ve güvenlik mevzuatı hükümlerine uygun kurulması için yapılan inceleme sonucunda verilen izin belgesini ifade eder” denilmektedir.

TBMM, Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerinin Yetersizliği ile İlgili İddialar Hakkında **Alt Komisyon Raporu**'na göre; Tuzla'da yer alan tersanelerde 2007 yılında toplam 670.000 DWT'lik 98 adet gemi inşa edilmiş olup, **halen 1.450.000 DWT'lik 180 adet geminin** inşası ise devam etmektedir. Denizcilik Müsteşarlığı'nın listesinde İstanbul olarak 44 tersane görülmekte ve bu 44 tersanenin yıllık toplam gemi inşa kapasitesi **779.090 DWT/Yıl** olarak görülmektedir. Yani, mevcut kapasitelerin üzerinde bir çalışma yapılmakta, dolayısıyla iş yerlerindeki **güvensiz durumlar** daha işin başında ortaya çıkmaktadır.

Son zamanlarda ortaya atılan “Gemi İnşa Sektörü Strateji Geliştirme ve İzleme Modeli Önerisi”nde yer alan sağlıklı bir çalışma ortamından bahsetmek bu şartlarda pek de mümkün olmayacaktır. Eylem planı hazırlamak ve uygulamanın izlenmesi konusunda devletin kurum ve kuruluşlarının bugüne kadarki çalışmaları umut verici olmamıştır. Benzer şekilde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde kurulan “Ulusal Konsey” fikri heyecanla karşılanmış ve sosyal tarafların birlikte tartışıp çözüm üreteceği beklentisi, siyasal iktidar tarafından yok edilmiştir. Çünkü, İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yasa Tasarısı üzerinde çalışmalar devam ederken, “İstihdam Paketi” olarak bilinen torba yasanın içine iş sağlığı ve iş güvenliği konuları da derç edilmiştir. Her şeyden önce etik olmayan yol ve yöntemlerle sosyal barışın sağlanamayacağını ve sosyal diyalogun kurulamayacağını bilmesi gerekir.

Mevcut durum ve yapılması gerekenler bilinmektedir. Buradaki en önemli konulardan biri de çözüme yönelik oluşumların yaptırımlarının ne olacağıdır. Doğru tespitler de yapsanız, eğer **yaptırımınız** yoksa yine bir şey yapılamayacaktır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, iki gemi inşa edilecek alanda dört gemi inşa ediliyorsa ve bu durum iş kazalarına yol açıyorsa hangi güç bunu engelleyebilecektir?

Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin mutlaka net olarak ortaya konulması, uygulanması ve denetlenmesi gerekir:

Bu sektörde, İş Yasası'nda belirtilen “**İşletmenin ve işin gereği ile teknolojik uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverenlere verilemez**” hükmü tamamen dejenere edilerek, asıl iş alt işverenlere/taşeronlara parçalanarak verilmektedir. Burada önemle durulması gereken husus budur. 5763 sayılı Kanun ile getirilen “**sözleşme yükümlülüğü**” sorunun çözümü değildir. (Konuya ilişkin belgelerin “gerektiğinde iş müfettişlerince incelenir” gibi hükümlerin Kanun'da geçmesi ise düşündürücüdür. Yapılacak bir düzenleme ile bunların elektronik ortamda bile ön incelemesinin yapılması olanaklıdır). Çalışan sayısı GİSBİR 2007 verilerinde 33.000, ÇSGB'nin 25 Şubat 2007 tarihli açıklamasında ise “09.11.2007-14.11.2007 tarihlerinde de işin yürütümü yönünden ön çalışmada bulunulmuştur. 10 müfettiş, 44 asıl işverenliği inceleyerek buralarda 3886 işçinin, 563 bağı alt işverenlikte ise 18.042 işçinin tespitini yapmıştır” denilmektedir. Buradan, asıl işverene bağlı bir işçiye karşı, alt işverende altı işçi çalışmaktadır ve ortalama her işverende 13 alt işveren olduğu görülmektedir.

Tespitlerimizde ise asıl işveren-alt işveren çalışan oranının 1'e 9'a kadar çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla, sadece sözleşme yükümlülüğü getirmek iş kazalarını önleyemeyecektir. Burada asıl önemli olan hususun, asıl işin bölünerek alt işverenlere verilmesinin önlenmesi olduğu gerçeğini tekrarlayarak, verilerin bu kadar farklı olması da şaşırtıcıdır. Bu bilgilerin SSK'dan net olarak alınabilmesi gerekirken, bu durumun üzerine hiç kimsenin gitmemesi, iş güvencesiz işçi çalıştırmanın kabul gördüğü anlamına gelmektedir.

İş güvenliği

Gemi İnşa Sanayicileri Birliği (GİSBİR) iş sağlığı ve güvenliği için bir çözüm müdür?

GİSBİR'in web sayfasından, üye tersane sayısının 46 olduğunu görüyoruz. Bu tersanelerin de yüzde 95'i Tuzla'da (ayrıca Körfez, Trabzon, Pendik) yer almaktadır. Yine aynı sayfada 300'ün üzerinde taşeronun kayıtları vardır ve bu listeye de baktığımızda işin nasıl **parçalanarak** yapıldığının göstergesi, listedeki **"İş Alanı"** hanesidir. GİSBİR'in sağlık örgütlenmesine bakıldığında da bu taşeronların meslek grupları periyodik muayenesi adı altında yer aldığını (Kaynakçı, Taşlamacı, Montajcı, Borucu vb.) yine vurgulamak gerekir. Yani sistem, baştan aşağı taşeronlaşma kurgusu üzerine kurulmuştur. Gemi inşa sanayisinin hedefleri olarak da;

gelmesi hedeflenmelidir. 2. maddede belirtilen istihdam sayıları GİSBİR'den net bir şekilde alınabilmelidir.

Taşeronlar

Gemi İnşa Sanayicileri Birliği'nin (GİSBİR) web sayfasında yer alan "Gemi İnşa" bölümüne bakıldığında bu sanayide, 28 Ağustos 2008 tarihinde yapılan güncelleme ile 317 tane taşeron firmanın var olduğu görülecektir. 134 iş alanı 317 tane taşeron firmaya dağıtılmıştır.

Dolayısıyla, bu sanayinin örgütlenme modeli tamamen taşeronluk sistemine dayanmaktadır.

Tersane sahibi müteşebbislerimizin kurucusu ve üyesi olduğu GİSBİR'in önderliğinde;

- Avrupa Gemi İnşa Sanayicileri Birliği üyelik müzakerelerinin sürdürülmesi,
- Bölgenin deniz sıvı ve katı atık temizliğine katkıda bulunmak amacıyla deniz süpürgesinin inşa edilerek faaliyete geçirilmesi,
- Sektörün ihtiyacı olan Loyd Sertifikalı yetişmiş ara eleman kazandırmak amacıyla eğitim faaliyetlerinin başlatılması,
- Tersanelerimizde "Yerinde Eğitim" amacına yönelik olarak "Tatbiki yangın eğitimi"nin verilmesi,

...
Son yıllarda yapılanların kısa bir özeti olarak tanımlanabilir.

Ekonominin tüm katmanlarını yerine getiren ve son yıllarda dünya ülkelerinde kendinden övgü ve gıpta ile söz ettiren Türk Gemi İnşa Sanayinin **önümüzdeki beş yıllık dönem içerisinde;**

- **Yeni tersane yerleri temini ile;**
Yeni gemi inşa kapasitesini 2 milyon DWT
Bakım onarım kapasitesini 15 milyon DWT'ye çıkartılması
Ve dünya yeni gemi inşa ve bakım onarım pastasından daha büyük bir pay olarak ülkemizin ekonomisine daha fazla katkıda bulunmak,
- **Yeni istihdam imkânları yaratmak,**
- Halen yüzde 50 olarak kullanılan yerli katkı oranının yüzde 75'e çıkarılması,

Hedefleri arasında yer almaktadır.

Bu hedeflere ulaşabilmek amacı ile yurt dışı gemi siparişlerini alabilmek için gerekli teminat sorununa katkı sağlayabilmesi için, Tuzla bölgesindeki tersanelerin kurulu oldukları yerlerin 1969 yılı Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda müteşebbis tersanelere devri sağlanmalıdır.

denilmektedir.

Yakın zamanda (içeriğini bilmesek de) ÇSGB ile bir eğitim protokolü imzalanarak, farklı (yani asıl olması gereken) konularda da GİSBİR'in eğitimler düzenlediğini basından takip etmekteyiz. Ancak, asıl faaliyet alanına ve bugüne kadar gerçekleştirdiklerine baktığımızda (ki yukarıda görülmektedir), Birliğin bir ticari kurum görüntüsü verdiği açıkça görülmektedir. Yakında kişisel koruyucu donanımlar gibi malzemeleri toptan alıp, perakende satmaya başlarsa hiç şaşırmanın...GİSBİR'in bu kurgusunu değiştirmesi, iş sağlığı ve güvenliği alanında da kendi sektörüne ait tüm verilerin toplandığı bir **merkez** haline

İŞ ALANI	TAŞERON İSMİ	
AMBAR KAPAK ONARIM	MURATLI DENİZCİLİK GEMİ İNŞAA LTD.ŞTİ.	HACI HALİL MAH İSMET PA GEBZE
ANA MAKİNA TAMİR	NİVEKÖ MAKİNA TİC.	ARNAVUTKÖY BEŞİKTAŞ T
ANA MAKİNA TAMİR	MUSTAFA YÜKSEL MAKİNE SAN.	TERSANELER BÖL. GEMD
BAKIM-ONARIM	ÇAKAR GEMİ	OSMANGAZİ MH. AŞIROĞLU
BORU	BERK DENİZCİLİK ELVAN KAYA	ERTUĞRUL GAZİ MAH. AYI
BORU	DO-NER GEMİ SAN MUSTAFA DOKUZ	YAYLA MAH DENİZ SOK İŞ
BORU	KULAS DENİZCİLİK İNŞ.TUR.TES.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.	TERSANELER BÖLGESİ G.
BORU	ORBA DENİZCİLİK SAN.TİC.LTD.ŞTİ.	BİRMES SAN.ST.AYDINLI Y
BORU	OSMANLILAR BORU DONATIM	ORHANGAZİ MAH BAŞKENT
BORU	PEK-TAŞ GEMİ YAN.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.	İÇMELER EVLİYA ÇELEBİ T
BORU	ÜSTÜNEL BORU DONATIM TES.İNŞ.SAN.LTD.ŞTİ.	AYDINTEPE MAH G-50 SO
BORU / TEÇHİZAT	ALP GEMİ BAKIM İNŞ.TUR.GIDA.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.	AYDINTEPE MAHALLESİ Y.
BORU DONATIM	ÖZDAĞ GEMİ YAN.SAN.	AYDINTEPE MH. EROĞLU
BORU DONATIM	ALMER GEMİ İNŞAAT BORU DONATIM	ÇENEDAĞI MH. DENİZCİLİK
BORU DONATIM	SUDE DENİZCİLİK	ESENYALI MH. AĞRI SK. İ
BORU DONATIM	TIRCAN GEMİ YAN.SAN.	
BORU DONATIM İŞLERİ	CIVAN GEMİ DONATIM	ŞİFA MH. 19 MAYIS CD. E
BORU DONATIM İŞLERİ	BUĞRA DENİZCİLİK	İÇMELER MH. KAÇUK SK
BORU DONATIM İŞLERİ	KALAYCI GEMİ YAN. SAN. BORU DON.	KAVAKPINAR MH. GÜLYAL
BORU DONATIM İŞLERİ	ASİST DNZ.	GUZELYALI MH. BAĞDAT Ç
BORU İMALAT VE MONTAJ	VAROL GEMİ	AYDINTEPE MH. G-6 SK. N
BORU İMALAT VE MONTAJ	HASKAN DENİZCİLİK İNŞ.TUR. NAK.GIDA.SAN.	AYDINTEPE MH. YAVUZ ÇI
BORU İMALAT VE MONTAJ	ATG MUHENDİSLİK	AYDINTEPE MH. G-50 SK. İ
BORU İMALAT VE MONTAJ	İSOF DENİZCİLİK GEMİ TİC. İNŞ. SAN.	İÇMELER MH. G-11 AÇAR

Kaynak: GİSBİR

Güncelleme Tarihi: 28 Ağustos 2008

Gemi inşa sanayinde taşeronluk, GİSBİR'in sağlık örgütlenmesine (Ortak Sağlık Birimi Ticarethanesi) bile

“Meslek Grupları Periyodik Muayenesi” adı altında girmiş durumda.

GİSBİR ORTAK SAĞLIK BİRİMİNİN YILLIK FAALİYET PLANI

MESLEK GRUPLARI	GENEL PERİYODİK MUAYENELER	YAPILACAK TETKİKLER
İDARİ PERSONEL	YILDA 1 KEZ	YILDA BİR KEZ ☐ 35-35 PA AKCIĞER GRAFİSİ. ☐ KANSAYIM CİHAZI İLE HEMOGRAM(18 PARAMETRE) ☐ SEDİMENTASYON
KAYNAKÇILAR MONTAJCILAR BORUCULAR YARDIMCILAR TAŞLAMACILAR ELEKTRİKÇİLER İŞ MAKİNASI OPERATÖRLER ELEKTRİKÇİLER KIZAKÇILAR MEYDANCILAR RASPA VE BOYACILAR	YILDA 1 KEZ	YILDA 1 KEZ ☐ 35-35 PA AKCIĞER GRAFİSİ ☐ KAN SAYIM CİHAZIYLA HEMOGRAM(18 PARAMETRE) ☐ ODİYOMETRİ (SESSİZ ORTAMDA) ☐ TANSİYON,EPİLEPSİ,KILOSTROFİBİ,YÜKSEKLİK FOBİSİ KONTROLLERİ ☐ SEDİMENTASYON YAPILACAKTIR.
AŞÇI VE ÇAYCILAR	PORTÖR	- YILDA 1 KEZ ☐ 35-35 PA AC GRAFİSİ ☐ GAİTA KÜLTÜRÜ ☐ BOĞAZ VE BURUN KÜLTÜRÜ ☐ KAN SAYIMI VE SEDİMENTASYON 6 AYDA 1 KEZ ☐ GAİTA MİKROSKOBİSİ 3 AYDA 1 KEZ ☐ FİZİKİ MUAYANE
TOZLU İŞLERDE ÇALIŞAN PERSONELLER	YILDA 1 KEZ	YILDA 1 KEZ ☐ 35-35 PA AK35-35 PA AKCIĞER GRAFİSİ

Güncelleme Tarihi : 28/08/2008

Kaynak: GİSBİR

2001-2007 Yılları İstihdam Değerleri	
YILLAR	KULLANILAN KAPASİTEYE GÖRE
2001	5.750
2002	13.545
2003	14.150
2004	14.750
2005	24.200
2006	28.580
2007	33.000

Güncelleme Tarihi : 28/08/2008

Kaynak: GİSBİR

Tersane, Tekne İmal ve Çekme Yerlerine İşletme İzni Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

10 Ağustos 2008 tarih ve 26963 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tersane, Tekne İmal ve Çekme Yerlerine İşletme İzni Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Tanımlar ve Kısıtlamalar” (madde 4) kısmına baktığımızda;

d) İTDK: “İnceleme, tespit ve denetim amacıyla İdare tarafından üç kişinin katılımıyla oluşturulan Komisyonu”, denilmekte ve Komisyon 3 kişiden oluşmaktadır. Madde 14'te ise şöyle denilmektedir:

İnceleme, Tespit ve Denetleme Komisyonu

Madde 14 (1) İnceleme, Tespit ve Denetleme Komisyonu (İTDK) **İdarece belirlenir.** Bu komisyon üç kişiden oluşur. Bu komisyon üyelerinden **ikisi gemi mühendisi** olmak zorundadır.

(3) Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, **İTDK tarafından mahallinde yapılan inceleme sonucunda tanzim edilen rapor İdareye sunulur.**

Bu Komisyon'un idarece; yani Denizcilik Müsteşarlığı'na belirleneceği ve raporun yine aynı yere verileceği belirtilmektedir. Oysa, 19 Mayıs 2008 tarihinde web sayfasında yer alan Tesis Denetleme Raporu'nda bir Komisyon Başkanı, 7 Üye olmak üzere; toplam 8 kişilik bir rapor görülmektedir. Bu sayı 8'den 3'e neden azaltılmıştır ve diğer disiplinler neden buradan çıkarılmıştır? Makina, elektrik, kimya gibi disiplinlerin olmaması bir yana, bu Komisyon'da neden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan yetkililer bulunmamaktadır? Bunca iş kazası ve ölümlerden sonra çıkarılan bir yönetmelikte bırakın İnceleme Tespit ve Denetleme Komisyonu'nda, Yönetmelik'te Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın “adı” dahi geçmiyor! Çalışma hayatına ilişkin düzenlemelerden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı neden uzak duruyor? Neden sorumluluktan kaçıyor ve görevini yapmıyor? Yine aynı Yönetmeliğin 19. Maddesine baktığımızda şöyle denilmektedir:

Genel Esaslar

Madde 19 (1) Tesisler iki yılda bir kere İnceleme, Tespit ve Denetleme Komisyonu (İTDK) tarafından denetlenir. Uygun bulunmayan tesislere düzeltme süresi verilir. Süre sonunda düzeltmeyi gerçekleştirilmeyen tesislere yaptırım maddeleri uygulanır.

Bu Komisyon'un vereceği rapor ile “İşletme İzni” alacaksınız, aynı Komisyon'a “denetleme görevi” vereceksiniz. Denizcilik Müsteşarlığı'ndan oluşan bu Komisyon hem izin verecek hem de denetleyecek. Yani hem hakim hem savcı! Gördüğünüz gibi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yine ortada yok! Neden acaba, çok mu yıprandılar? Zaten Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 5763 sayılı Torba Yasa ile hazır “Kurma İznini” kaldırıp başını beladan kurtarmışken, yeni yönetmeliklerde neden yer alsın ki? İşin başında, “Kurma İzni” ile müdahale etmesi gereken Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, sonuçlarla uğraşır hale geliyor, işin içinden çıkamayınca da “iş yerleri kapatılsın” diyerek görevini başkasının üzerine atıyor. İş yeri kurma izni **tekrar konulmalıdır** ve iş yerleri kurulma aşamasındayken, henüz iş isten geçmeden gerekli tedbirler ve düzeltmeler yapılmalıdır. İş isten geçtikten sonra hiçbir şeyin yapılamadığı ortada. Bu konunun da istihdama katkısının ne olduğu anlaşılamamış; ancak mevcut durumu “temize çıkarmak” amacıyla kaldırıldığı anlaşılmıştır. Çünkü iş yerlerine gidildiğinde görülecektir ki; ne yeterli oturma yeri, ne banyo ne de doğru dürüst yemek yiyecek yer ve soyunma yeri vardır. Çalışma alanları ve sosyal alanlar sonradan tazyiklerle oluşturulamaz. İşin başından bunlar uygulamaya konulmalıdır.

Çalışma hayatına ilişkin düzenlemelerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılması gerekirken, görevini yapmayan Bakanlığın görevini başkaları yapıyor! Bunun en açık örneğini yine bu Yönetmeliğin 20. maddesinde (İşletme) görebiliyoruz. 20. maddenin ilk yedi bendine şimdilik burada yer vermeyeceğiz, ancak 8. bendde iş ekipmanlarının kontrolleri konusunda birçok madde yer almaktadır;

İşletme

Madde 20-(1) Yüzer havuzların kısa süreli geçici yer değişikliği ve tekrar yerine getirilme durumu liman başkanlığınca İdareye bildirilir.

(2) Yüzer havuz çalıştırılırken çevre, can ve mal emniyeti açısından perdeleme sistemi kullanılır.

(3) Yüzer havuz, kuru havuz ve yarı ıslak kızağa gemi alınmadan veya gemiler denize bırakılmadan önce zemin temizliklerinin yapılması zorunludur.

(4) Tesis işleticisi işletme izni aldığı tarihten itibaren en fazla üç yıl içinde Türk Akreditasyon Kurumu tarafından gemi inşa sektöründe akredite edilmiş belgelendirme kuruluşlarından (TS EN ISO 9001) kalite ve (TS EN ISO 14001) çevre ile iş sağlığı ve güvenliği (OHSAS 18001) standartlarında belgelerini almakla yükümlüdür.

(5) İşletme izni ile faaliyette bulunan mevcut yüzer havuzların işleticileri, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde klas kondisyon sorvey raporu olarak İdareye ibraz ederler. Yüzer havuzlardan inşa tarihlerinden itibaren ilk beş yıl klas kondisyon sorvey raporu aranmaz. Beş yıldan sonra her iki yılda bir klas kondisyon sorvey raporunun İdareye ibrazı zorunludur.

(6) Tersane ve tekne imal yerlerinde tüm çalışanların yüzde 2'si mühendis, bunun da yarısı gemi mühendisi olmak zorundadır. İnşa ve tadilat yapılan çekek yerlerinde ise bir gemi mühendisi çalıştırılması zorunludur.

(7) Her türlü sabit ve hareketli kaldırma vinçleri kullanan operatörler ve yardımcı elemanlar, sertifikalı ve tersanenin daimi personeli olmak zorundadırlar.

(8) Tesis işleticisi Türk Akreditasyon Kurumu'ndan (TÜR-KAK) "A tipi muayene kuruluşu" olarak yetki alan klas kuruluşlarına aşağıda belirtilen iş veya işlemleri yaptırmakla sorumludur;

- Tesislerinde bulunan kaldırma ve iletme donanımlarının her üç ayda gerekli muayenelerini yaptırmak, tesis ekipmanlarının çalışıp çalışmadığını kontrol ettirmek ve en az yılda bir kez yük testlerini yaptırmak,
- Basınçlı hava ihtiyacını karşılayan hava tanklarını ve benzeri basınçlı kaplarda yılda bir defa periyodik kontroller yaptırmak,
- Propan, asetilen gibi tüplerin kontrollerini yaptırmak,
- Parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zararlı maddelerin depolandığı ve elleçlendiği mahallerin ve teçhizatın uygunluğunun kontrollerini yaptırmak,
- Yıllık topraklama ölçümleri yaptırmak,
- Tesiste ve gemi ve su aracı inşa, tadilat, bakım ve onarımda kullanılan elektrik aletleri, kablolar ve bunlarla ilgili besleyici panoların kontrollerini yaptırmak ve bunları belgelendirmek.

Görüldüğü gibi Bakanlık dört yıldan fazla süredir görevini yapmayınca, başkaları Bakanlığın görevlerini üstlenmiş durumdadır. Neden dersenez;

4857 sayılı İş Kanunu'na göre:

■ **İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği (11/2/2004 tarihli, 5370 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)**

Amaç;

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, iş yerinde iş araç ve gereçlerinin kullanımı ile ilgili sağlık ve güvenlik yönünden uyulması gerekli asgari şartları belirlemektir.

■ **İş Ekipmanının Kontrolü**

Madde 7- İş yerinde kullanılan iş ekipmanının kontrolü ile ilgili aşağıdaki hususlara uyulacaktır:

a) İş ekipmanının güvenliğinin kurulma şartlarına bağlı olduğu durumlarda, ekipmanın kurulmasından sonra ve ilk defa kullanılmadan önce ve her yer değişikliğinde uzman kişiler tarafından kontrolü yapılacak, doğru kurulduğu ve güvenli şekilde çalıştığını gösteren belge düzenlenecektir.

b) İşverence, arızaya sebep olabilecek etkilere maruz kalarak tehlike yaratabilecek iş ekipmanının;

1) Uzman kişilerce periyodik kontrollerinin ve gerektiğinde testlerinin yapılması,

2) Çalışma şeklinde değişiklikler, kazalar, doğal olaylar veya ekipmanın uzun süre kullanılmaması gibi iş ekipmanındaki güvenliğin bozulmasına neden olabilecek durumlardan sonra, arızanın zamanında belirlenip giderilmesi ve sağlık ve güvenlik koşullarının korunması

İş güvenliği

için uzman kişilerce gerekli kontrollerin yapılması sağlanacaktır.

c) Kontrol sonuçları kayıt altına alınacak, yetkililerin her istediğinde gösterilmek üzere uygun şekilde saklanacaktır.

d) İş ekipmanı işletme dışında kullanıldığında, yapılan son kontrol ile ilgili belge de ekipmanla birlikte bulunacaktır.

■ **Hangi tür iş ekipmanlarının kontrollere tabi tutulacağı, kontrollerin kimler tarafından, hangi sıklıkla ve hangi şartlar altında yapılacağı ile kontrol sonucu düzenlenecek belgelerle ilgili usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenecektir.**

Şimdi tekrar Ulaştırma Bakanlığınca (Denizcilik Müsteşarlığı) yayımlanan Yönetmeliğin 20. maddesinin 8. bendine tekrar bakınız ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının dört yıldan fazla süredir çıkarmadığı (yani görevini yapmadığı) “usul ve esaslar”ın, başka bakanlıklarca çıkarıldığını görürsünüz. Durum sadece bununla da kalmamaktadır. Mesela 8. maddenin a bendinde “... kaldırma ve iletme donanımlarının yük testleri için en az yılda bir” denilmektedir. Oysa bu testler **3 ayda bir** yapılarak, daha güvenli bir ortam sağlanmaktadır.

Kaldırma makinalarında alınacak güvenlik tedbirleri, 1475 sayılı İş Kanunu'na göre çıkan ve yürürlükte olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'ne göre;

Madde 378- “Kaldırma makinaları ve araçları her çalışmaya başlamadan önce, operatörleri tarafından kontrol edilecek ve çelik halatlar, zincirler, kancalar, sapanlar, kasnaklar, frenler ve otomatik durdurucular, yetkili teknik bir eleman tarafından **üç ayda bir bütünüyle kontrol edilecek ve bir kontrol belgesi düzenlenerek iş yerindeki özel dosyasında saklanacaktır**” denilmektedir.

Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubesi tarafından Ocak-Mart 2008 tarihleri arasında (üç aylık) 53 firmada yapılan vinç kontrollerinde;

459 adet vinç kontrol edilmiş, **83** adet vincin uygun, **376** adet vincin ise **uygun olmadığı** görülmüştür. Buradan da görüldüğü üzere, periyodik kontrolünü yaptığımız vinçlerin büyük bir çoğunluğunda (yüzde-81,92) eksikliklerin görüldüğü açıktır. İş yerlerinde kullanılan bu iş ekipmanlarındaki eksiklikler “güvensiz durum” oluşturmaktadır ve her an bir “iş kazasına” neden olabilir. Dolayısıyla bu ve benzeri ekipmanların testlerinin yılda bir defaya çıkarılması, iş kazalarının artmasına neden olacaktır.

Bu ve benzeri konularda yine kargaşa başlayacak, her bakanlık kendine göre bir Yönetmelik hazırlayacaktır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı da “ben görevimi yaptım” diyecektir.

Yönetmelik ile ilgili fazla detaya girmeden bir de son maddeler olan “geçici maddelere” göz atmakta fayda var. Burada yapılanlar yine yapılmış ve insan hayatı göz ardı edilmiştir;

Mevcut tesisler

Geçici Madde 2-(1) Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet gösterdiği İdarenin kayıtlarında yer alan veya faaliyetini İdareye belgeleyen tesisler için **işletme izin belgesi şartı**, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç yıl süre ile aranmaz. (4) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce faaliyet gösteren tesisler için, **20'nci maddenin altıncı fıkrasında (yani, tüm çalışanların yüzde 2'si mühendis olmak zorundadır!)** yer alan zorunluluk bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl uygulanmaz.

Üç yıl müddetle “**İşletme İzin Belgesi**”ne gerek yok! Bir yıl “**mühendise**” gerek yok! 2008 yılının 7 ayında 15 kişinin öldüğü bir sektörde çıkarılan Yönetmelik böyle mi olmalıydı?

Bu arada Yönetmeliğin “Ekleri” de önem taşıyor. Her şeyden önce daha önceki kriterlerden birçoğunu bunlarda göremiyorsunuz! Bunlardan birisi de iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi ve belgeler. Gerçekten hiç mi ders çıkarılmıyor, yoksa özellikle mi yapılıyor? “Ekler” kısmına baktığımızda bu konuda hiçbir şey göremiyorsunuz! Ek 2-3-4-5-6'da “İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuatıyla istenenlerin tümü” gibi bir ibarenin kesinlikle bu Yönetmelikte yer alması gerekmez mi? 4857 sayılı Yasa ile çıkarılan tüm yönetmeliklerde “Proaktif Yaklaşım”ı savunan ve bununla övünen ÇSGB yetkilileri neden reaktif bir yöntem belirliyorlar ki; anlamak mümkün değil!

KAYNAKÇA

1. 10 Ağustos 2008 tarih ve 26963 sayılı Resmi Gazete.
2. 17 Aralık 2004 tarih ve 25673 sayılı Resmi Gazete.
3. 11 Şubat 2004 tarih ve 5370 sayılı Resmi Gazete.
4. www.denizcilik.gov.tr
5. Birgün gazetesi, 5 Haziran 2008.
6. TBMM, Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Önlemlerinin Yetersizliği ile İlgili İddialar Hakkında Alt Komisyon Raporu; www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/insanhaklari.htm
7. www.gisbir.com
8. Fotoğraflar: Alaattin TİMUR, Ayşen GÜRBÜZ, Deniz KARATEKE, Ekrem ERBİZ, Sevtap YENİGÜN